אלו מנחות נקמצות פרק שביעי מנחות עו.

מתני' כל המנחות טעונות [א]שלש מאות שיפה וחמש מאות בעיטה שיפה ובעיטה בחיטין [א] ור' יוסי אומר בבצק [ב]כל המנחות [ב] באות עשר עשר חוץ [ג]מלחם הפנים [ד]וחביתי כהן גדול שהם באות שתים עשרה דברי רבי יהודה רבי מאיר אומר כולם באות שתים עשרה חוץ מחלות תודה ונזירות שהן באות עשר עשר: גמ' תנא [ה]שף אחת בועט שתים שף שתים בועט שלש [ו]בעי רבי ירמיה אמטויי [ז]ואתויי חד או דלמא אמטויי ואתויי תרי מאי תיקו: שיפה ובעיטה בחיטין רבי יוסי אומר בבצק: איבעיא להו בבצק ולא בחיטין או דלמא אף בבצק תא שמע [ח]דתניא [ג]שיפה ובעיטה בחיטין רבי יוסי אומר [ט]שיפה ובעיטה בבצק: כל המנחות באות (א) כו' שתים עשרה: לחם הפנים בהדיא כתיב ביה חביתי כהן גדול אתיא חוקה חוקה מלחם הפנים [ג] כל המנחות דבאות עשר עשר מנלן גמר מלחמי תודה [י]מה להלן עשר אף כאן עשר ולילף מלחם הפנים מה להלן שתים עשרה אף כאן שתים עשרה מסתברא מלחמי תודה הוה ליה למילף שכן יחיד [ד] המתנדב שמן נפסל שלא בשבת ושלא בטומאה אדרבה מלחם הפנים הוה ליה למילף שכן הקדש ולבונה מצה ועצם הנך נפישן [ה] ואי סבירא לן [כ]דבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בבנין אב ניליף מחביתי כהן גדול מה להלן שתים עשרה אף כאן שתים עשרה מסתברא מלחמי תודה הוה ליה למילף שכן הדיוט שהתנדב חצאין לפיגול שלא בשבת ושלא בטומאה אדרבה מחביתי כ"ג ה"ל למילף שכן עשרון כלי הקדש ולבונה מצה ועצם הגשה ואישים והני נפישן הדיוט מהדיוט עדיף ליה רבי מאיר אומר כולן באות שתים עשרה [ו] מאי קסבר אי סבירא ליה דדבר הלמד בגזירה שוה חוזר ומלמד בבנין אב יליף מחביתי דכהן גדול דהני נפישן אי סבירא ליה דדבר הלמד בגזירה שוה אינו חוזר ומלמד בבנין אב יליף מלחם הפנים הקדש מהקדש עדיף ליה: חוץ מלחמי תודה ונזירות שהן באות עשר: לחמי תודה בהדיא כתיב בהו נזירות [ס]דאמר מר שלמיו לרבות שלמי נזיר אמר רב טובי בר קיסנא [ע]אמר שמואל לחמי [פ]תודה שאפאן ארבע חלות יצא והא בעינן ארבעים למצוה והא בעי אפרושי תרומה מינייהו וכי תימא דמפריש מכל חדא וחדא [צ]אחד אמר רחמנא שלא יטול פרוס [ק]דאפרשינהו בלישה מיתיבי כל המנחות [ר]שריבה במדת חלתן או שמיעט במדת חלתן כשרות חוץ מלחם הפנים וחביתי כ"ג ולחמי תודה ונזירות הוא

דאמר

מתני' שיפה. שמשפשף בידו שמוליך ומביא כפיסת ידו עליהן: **בעיטה.** שבועט כהן בגבות אלבעותיו באגרופו: **בחיטין.** כדי שיסרו קליפתן: **בבצק.** בלישת הבצק שף ובועט: **באות עשר עשר.** חלות או רקיקין: **גמ' שף אחת ובועט שתים שף שתים ובועט שלשה.** נמצא דכי שף שלש פעמים בועט ה' פעמים וחוזר ועושה עד שגומר ש' פעמים שיפה ות"ק פעמים בעיטה: **בעי רבי ירמיה.** הא דקתני שף אחת הייט אמטויי ואתויי דמה שמוליך ומביא בידו חשיב [ו] חד שיפה: **או דלמא.** להולכה לחודה קרי חד שיפה וכן נמי להבאה לחודה חשיב (ב) שיפה [ח] כ"ש: **ר' יוסי אומר שיפה (ג) ובעיטה בבצק.** ולא בחיטים: **לחם הפנים בהדיא כתיב ביה.** י"ב חלות: **אתי חוקה מלחם הפנים.** דכתיב בלחם הפנים (ויקרא כד) (מאת בני ישראל) [ט] חק עולם וכתיב במתניתין (שם ו) חק עולם לה' מה להלן י"ב אף כאן (ד) י"ב: **שאר מנחות דבאות עשר עשר מנלן: מה להלן.** בלחמי תודה [ה] לכל מין עשר כדאמרינן בפירקין דלקמן (דף עז.): **שכן יחיד.** דלחמי תודה ושאר מנחות הן [ט] קריבין [י] יחיד שמתנדב דתרוייהו אתו בנדבה ותרוייהו טעונות שמן ותרוייהו נפסלות בלינה ותרוייהו לא דחו שבת ולא טומאה לאפוקי לחם הפנים שהן קרבן של צבור ואין באות בנדבה ואין טעונות שמן ואין נפסלות בלינה שהרי מניחם ח' ימים על השולחן ודוחה שבת וטומאה: **שכן הקדש.** [י] המנחות ולחם הפנים (כ) קדשי קדשים: מנחות טעונים לבונה והויין מלה תרוייהו: **ועלם.** כאין נבלל עלמם מה שאין כן בלחמי תודה שאין טעונין לבונה ויש בהן חמץ ובאות בגלל זבח: ואכתי פריך ואי **סבירא לן דדבר הלמד בג"ש.** כגון חביתין דילפי חוק חוק מלחם הפנים דחוזר ומלמד בבנין אב ואלו בבנין אב הוא אלא במה מלינו דפלוגתא (ל) במס' זבחים (דף נ.) אי חוזר ומלמד [יא] (מ) הואיל ויליף מלחם הפנים: **ניליף מחביתין מה.** מלינו חביתין שהן י"ב חלות אף כל המנחות כו': **שכן הדיוט.** לחמי תודה ושאר מנחות הדיוט יכול להביאן ובאין נדבה ואין באין לחצאין ויש בהם משום פגול ואין דוחין לא שבת ולא טומאה וחביתין הן קרבן (ס) של כהן גדול ואין באין בנדבה וקריבה לחצאין מחציתה בבקר ומחציתה בערב ואין בהן פיגול לפי שאין להם מתירין ודוחין שבת וטומאה: **שכן עשרון.** דמתניתין ושאר מנחות אין באות אלא עשרון לאפוקי לחמי תודה שיש בהם כמה עשרונים: **כלי.** חביתין ומנחות טעונות כלי (ו) כ"ש. ע"א כלי מקדשן ולחמי תודה שחיטת הזבח מקדשן: **הקדש.** דמתניתין ומנחות הויין קדשי קדשים: מנחות (ע) ותביתין טעונים הגשה למזבח ובאות לאישים על המזבח מה שאין כן בלחמי תודה שאין טעונין הגשה ואין מהם לאישים: **הדיוט מהדיוט.** מנחות מתודה דתרוייהו מנחת הדיוט לאפוקי חביתין שהן קרבן כהן גדול: **רבי מאיר אומר וכו'.** דהיינו טעמא דלאו סבירא ליה דבר הלמד כו' וטעמא משום הנך נפישן כדאמר לעיל: **יליף מלחם הפנים דהקדש מהקדש עדיף ליה.** למילף לאפוקי לחמי תודה דקדשים קלים [יב]: **בהדיא כתיב בהו.** מפרש בפרק התודה (לקמן עו:): **שלמיו.** על זבח תודת שלמיו לרבות שלמי נזיר לעשרה קבין ירושלמיות [יג] (פ) נמי מרבינן שבאין עשר חלות כתודה: **שאפאן ד' חלות.** שהיה לו לעשות ארבעים ולא עשה כי אם ד' אחד מכל מין: **והא בעי אפרושי תרומה מינייהו.** דכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה (ויקרא ז) והך תרומה אמרינן לקמן (דף עז:) דהויא אחת מי': **דמפריש מכל חדא.** מכל אחת של ד' חלות: **דאפרשינהו בלישה.** כל זמן שהן עיסה ושוב עשה החלות שלימות דלא הוי פרוס: **שריבה במדת חלתן.** כגון שהיה לעשות י' חלות ועשה חלות גדולות שלא עשה מהן אלא או ז' או ח' או שמיעט שעשה י"ב חלות או י"ג חלות. ע"א שריבה הייט שהוסיף במנין החלות כגון שעשה י"ב: **חוץ מלחם הפנים וחביתין ולחמי תודה.** שאם מיעט או ריבה במדת חלתן פסולות וקשיא לשמואל דאמר לחמי תודה שאפאן וכו': **הוא.** שמואל:

רבי יוסי אומר שיפה ובעיטה בבצק. פי' ולא בחיטין ובתוספ' (פ"ח) גרסינן אף כבלק ופליגא אהך ובתוספתא דיוקנית לא גרסי' אף: **אתיא** חוקה חוקה מלחם הפנים. תימה דבפ"ק (לעיל דף ח.) דרשינן חוקה למתניתין וכהקומץ רבה (שם דף יט.) דרשינן חוקה ללחם הפנים: **דאפרשינהו** בלישייהו. לכאורה דאין שם תרומה עליהם בעיסה דבשחיטת הזבח הוא דקדשי ותנן בפ' התודה (לקמן דף עח:) שחטה עד שלא קרמו בתנור לא קדש הלחם ותימה דבסוף פ"ק דנדרים (דף יג.) אמרינן כחלת אהרן וכתרומתו מותר הא כתרומת לחמי תודה אסור והא תרומת לחמי תודה לאחר זריקת דמים הוא ומשני לפני זריקת דמים וכדרב טובי בר קיסנא כדאפרשינהו בלישייהו וצריך לומר דלאו תרומה ממש הוו עד אחר אפייה ולא"ת דמשמע הכא דהך דרב טובי בר קיסנא בדיעבד ובפרק קמא דנדה (דף ו:) גבי שפחתו של רבן גמליאל שהיתה אופה ככרות של תרומה ומוקי לה בתרומת לחמי תודה ופריך תרומת לחמי תודה באפייה מאי בעי ומשני דאפרשינהו בלישייהו כדרב טובי בר קיסנא וכי לא עשתה מלוה מן המובחר ויש לומר דהא דקאמר ארבע חלות הוא דיעבד לכתחילה בעי ארבעים וגם היא עשתה ארבעים אלא שקודם אפייה הפרישה אותן של תרומה ולא הפרשה גמורה אלא שבררה אותן העתידות להיות תרומה לעשותן [א] נאות ויפות:

שריבה

עין משפט נר מצוה

לט א מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הל' ה:
מ ב מיי' פ"ט מהל' מעה"ק הל' ח יא ופי"ג שם הלכה יג:
מא ג מיי' פי"ה מהל' תמידין ומוספין הל' ג:
מב ד מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הלכה ג:
מג ה ו ז מיי' פ"ו מהל' איסורי מזבח הל' ה:
מד ח ט מיי' פ"ט מהל' מעה"ק הלכה כב:
מה י מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הלכה יג:

מסורת הש"ס

א) [נדה סג. ב"ק קיט:], ב) [תוספתא פ"ח ה"ו וע"ש], ג) נ"א שיפה בחיטין ובעיטה בבלק וכן משמע בפי' הרמב"ם, ד) זבחים נ:, ה) לקמן עח. וש"נ, ו) נדרים יג: [ע"ש ולעיל נדה ו:], ז) [לקמן עז: וש"נ], ח) נ"ל שיפה אחת והפ"ד. נ"ק, ט) נ"ל מאשי ה', י) נ"ל קריבות. נ"ק, כ) נ"ל ותרוייהו טעונים לבונה ותרוייהו מלה והפ"ד. נ"ק, ל) נ"ל ובעיה היא. נ"ק, מ) נ"ל אדיליף מלחמי תודה ליליף מחביתין והדר"א כו'. נ"ק, נ) נ"ל הגשה מנחות. נ"ק, ס) נ"ל מרבינן נמי כו'. נ"ק, ע) במדבר ו, פ) ויקרא ז, צ) שם כד, ק) לקמן ע"ב, ר) ויקרא ז, ש) לקמן עז:, ת) במדבר יח, א) נ"ל עבות. נ"ק.

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' כל המנחות באות כו' חוץ מלחם כו' שתים עשרה: (ב) רש"י ד"ה או דלמא יכו' שיפה הס"ד ואח"כ מ"ה נמחק: (ג) ד"ה ר' יוסי וכו' שיפה בחיטין ובעיטה בבצק נ"ל וכן נגמרא: (ד) ד"ה אתי חוקה וכו' אף כאן י"ב הס"ד ואח"כ מ"ה כל המנחות כו' דבאות עשר עשר חלות או עשר רקיקין דבתורה כתיב בהדיא שאר מנחות דבאות עשר עשר מנלן: (ה) ד"ה שכן הדיוט וכו' קרבן בכהן גדול כנ"ל ותיבת של נמחק: (ו) ד"ה כלי וכו' כלי שרת דכלי מקדשן כנ"ל ותיבת ע"א נמחק:

◆

גליון הש"ס

גמ' מה להלן עשר. עי' זבחים נ ע"א תוס' ד"ה אמר אמרים:

◆

מוסף רש"י

שף. מגלד (זבחים יח.). **אמטויי ואתויי חד.** הולכה והובאה חשיב חד או דלמא למטויי חשיב חד ולאתויי חד דהוו להו תרי (נדה סג.). **לחמי תודה שאפאן ארבע חלות.** עשר עשרונים של מלה אפאן כולן כחלה אחת וכו' עשרונית ישלים שבחלות מלה אפאן כחלה אחת, וכן של רקיקין וכן של רבוכה (נדה ו:). **הא בעינן ארבעים.** במנחות ילפינן לה בפרק התודה ואמרי יתא (שם) דארבעים חלות מיבעי ליה לחמי עשרה מכל מין למצוה. דמנותו שיהו ארבעים לכל אי אפאן

◆

רבינו גרשום

שיפה. שמוללן בפיסת ידו בכלי: ובעיטה. שבועט כהן בידו: בחיטין. כדי שישירו קליפתן: ור' יוסי אומר בבצק קאמר בעריכת בצק דבעי שיפה ובעיטה: איבעיא להו בבצק קאמר ר' יוסי דבעי שיפה ובעיטה ולא בחטין או דלמא אף בבצק כו': אתיא חוקה חוקה מלחם הפנים. דכתיב בתרווייהו חוקה דהוו י"ב: מה להלן בתודה עשר. בכל מין כדאמרי' באידך פרקא: שכן שמן. במנחות ובלחמי תודה יש בהן שמן. ויחיד מביא אותן: שנתנדב. שבאין נדבה: והן נפסלין בלינה. ואינן דוחין לא שבת ולא טומאה: לאפוקי לחם הפנים דאין בהן שמן. והן משל צבור ואינן באין נדבה. ואינן נפסלין בלינה. דמשבת לשבת הוו לנין. ודוחין שבת וטומאה: שכן הקדש. לחם הפנים ושאר מנחות הן הן קדשי קדשים. ולחמי תודה קדשים קלים. ולחם הפנים ומנחות טעונין לבונה: עצם. ובאין בגלל עצמן. מה שאין כן בלחמי תודה דאין טעונין לבונה ובאין בגלל זבח: ואי סבירא לן דדבר הלמד מג"ש כגון חביתין דילפי מלחם הפנים מחוקה חוקה דחוזר ומלמד בבנין אב במה מצינו. דפלוגתא היא במסכת זבחים אי חוזר ומלמד אי לא: שכן הדיוט. לחמי תודה ושאר מנחות הדיוט יכול להביאן: שהתנדב ובאין נדבה: חצאין. ואינן באין לחצאין: לפיגול. ויש להן דין פיגול: ואינן דוחין לא שבת ולא טומאה: וחביתין הן קרבן כ"ג. ואינן באין נדבה. ובאין לחצאין ואין להן פיגול. כדתנן במס' זבחים: כלי. חביתין ומנחות כלי מקדשן. ולחמי תודה שחיטת הזבח מקדשן: לר' מאיר יליף לה. ממה נפשך שהם י"ב דאי סבירא ליה דדבר הלמד וכו': לחמי

◆

שיטה מקובצת

רש"י כת"י

מתני' שיפה. שמשפשף החיטין בין ידיו שתהא נוחה קליפה להסיר או הבלק כדי שיהא נאה: **בעיטה.** בועט בגובי אגרוף כלפי הגבלים או בגובי פס ידו הסמוך לזרוע. לישנא אחרינא בעיטה ברגל: **גמ' שף אחת בועט שתים שף שתים ובועט שלש.** הכי עביד כסדרן דאיכא לשלש שיפות חמש בעיטות נמצא ת"ק בעיטות לשלש מאות שיפות כדקתני מתני': **אמטויי ואתויי חד.** שיפה דמתני' היכי חשיב דרך השף להוליך [ולהביאו] ידו ולהכי חשיב להולכה והבאה חד: **ת"ש.** דבכלק ולא